

Inleiding

In het concept verkiezingsprogramma van het CDA wordt geen melding gemaakt van het Israëlisch-Palestijnse conflict. Dat kan positief uitgelegd worden: voortgaan op de ingeslagen weg, maar het stimuleert niet om wat harder te lopen langs die weg, zodat je niet ingehaald wordt door de geschiedenis. Minister Kerry zei onlangs over de twee-staten oplossing: “*Either we mean it and act on it or we should shut up*”. Dat zegt ook de Duitse *Stiftung Wissenschaft und Politik*: de twee-staten oplossing kan nog steeds, maar dan moet de internationale gemeenschap nu actie ondernemen.¹

Ontwikkelingen in Israël en Palestina

Bij het overlijden van Shimon Peres is hij vaak omschreven als de havik die later duif werd. Dat beeld is te eenvoudig. Peres was een van de architecten van het nederzettingenbeleid. Maar wellicht de grootste fout was dat hij na de moord op Rabin niet met kracht de Oslo akkoorden heeft uitgevoerd. In plaats daarvan begon hij een invasie in Libanon en verloor daardoor de eerstvolgende verkiezingen van Netanyahu.²

In 2014 bepaalde het Hooggerechtshof dat de illegale *outpost* Amona opgeheven moest worden, met als uiterste datum 25 december 2016. Een deel van het Israëlische kabinet heeft nu een wetsvoorstel ingediend om de *outpost* alsnog te legaliseren en heeft de regering bij het Hooggerechtshof om 6 maanden uitstel gevraagd. Een plan van de regering om de inwoners van Amona te huisvesten in een nieuw te bouwen nederzetting wordt door Amerika afgewezen.³

De Israëlische minister van onderwijs, Bennet roept op tot volledige annexatie van de Westoever. Daarmee kunnen dan alle *outposts* gelegaliseerd worden.⁴

Twee Israëlische soldaten hebben een loods met bouwmaterialen van een Palestijnse aannemer in Nablus in brand gestoken. De actie werd vastgelegd op bewakingscamera's. Het leger zegt het te onderzoeken.⁵

Twee jaar na de Gaza oorlog is er nog nauwelijks seri-

eus onderzoek gedaan naar mogelijke oorlogsmisdaden. De 'incidenten' die onderzocht zijn hadden vooral te maken met plundering. Tot nu toe geen onderzoek naar *Black Friday* en ook niet naar de commandostructuren en geweldsinstructies. B'Tselem spreekt dan ook over een “white wash protocol”.⁶

De VN mensenrechtenorganisatie in de Palestijnse gebieden (OCHA-OPT) gaf de volgende trieste samenvatting van september: Palestijnen gedood door het conflict: 10, gewond: 210; Israëli's gedood door het conflict: 0, gewond 14; Aantal gesloopte huizen op de Westoever: 64, aantal verdreven personen: 84.⁷

Generaal Gadi Shamni, ex-commandant van de troepen op de Westoever zei in een interview dat het merendeel van de leidinggevenden in het leger het huidige beleid ten aanzien van het Palestijnse volk desastreus vinden: “Ik denk dat mensen in het leger die te maken hebben met checkpoints, arrestaties, patrouilles en bewaking van de nederzettingen geconfronteerd worden met de menselijke situaties en zij kijken anders naar zaken”.⁸

De golf van slooporders bereikt nu ook Bedoeïenen nederzettingen in Israël zelf. Bir Hadaj ligt naast de kibbutz Retamim in de Negev-woestijn en had daar tot voor kort goede relaties mee. Maar sinds er een groep kolonisten in Retamim is komen wonen lopen de spanningen op. In een protest van 1200 Bedoeïenen werd het regionale bestuur beschuldigd toe te geven aan druk van die kolonisten, met als gevolg de sloop van zeven woningen en daardoor zeven dakloze families.⁹

Internationale ontwikkelingen

VN gezant Mladenov uitte in de Veiligheidsraad kritiek op Israël vanwege de nederzettingenbouw en slooporders van Palestijnse bezittingen. Minister van defensie Liebermann reageerde daarop met een verbod aan zijn medewerkers om nog met Mladenov te spreken.¹⁰

Premier Netanyahu publiceerde op zijn website zijn argumentatie dat de nederzettingen geen obstakel voor vrede zijn, immers de bijna 2 miljoen Arabieren die

Het CDA Ledenberaad Midden-Oosten is een onafhankelijk verband van CDA-leden en beoogt:

- 1 Discussie binnen het CDA op gang brengen, om te komen tot een breed gedragen standpunt over het Midden-Oosten conflict, waarbij het rapport “Een rechtvaardige aanpak” (2003) het uitgangspunt vormt.
- 2 Via het CDA het regeringsbeleid ombuigen tot actief betrokken bij de pogingen van de EU en het “Kwartet” (VS, VN, Rusland, EU) om een doorbraak te bewerkstelligen in het vredesproces tussen Israël en Palestina, op basis van het internationaal recht, zoals o.a. vastgelegd in de VN resoluties 242 en 338. Dit betekent dus actief werken aan een twee-staten oplossing met als uitgangspunt de grenzen van 1967.
- 3 Via het CDA bewerkstelligen dat de regering druk uitoefent op de regering van Israël, waarbij sancties niet uitgesloten worden, teneinde een snelle verbetering van de situatie op de grond te bereiken. Die verbetering houdt o.m. in: volledige stop op nederzettingen-bouw, inclusief Oost-Jeruzalem, geen deportaties, vrij verkeer op de Westoever, eerlijke waterdistributie en opheffing blokkade Gaza.

binnen Israël wonen zijn dat toch ook niet? In zijn optiek zou het ontmantelen van de nederzettingen neerkomen op *ethnic cleansing*. VN Secretaris General Ban Ki-moon veroordeelde de redenering van Netanyahu in de Veiligheidsraad: "onacceptabel en schandelijk" en voegde daaraan toe: "Laat ik volledig duidelijk zijn: de nederzettingen zijn illegaal volgens internationaal recht. De verstikkende en onderdrukkende bezetting moet eindigen"¹¹

Tijdens een bijeenkomst in New York verklaarde minister Kerry dat Israël zijn beloften breekt en dat de huidige situatie onbestendig is. Hij gaf aan dat de huidige ontwikkeling gaat in de richting van een binationale staat. Over de twee-staten oplossing zei hij: "Of we menen het en handelen er naar of we moeten onze mond houden"¹²

Tijdens zijn laatste toespraak als president tot de Algemene Vergadering van de VN zei Obama: "Israël moet erkennen dat het niet permanent Palestijns land kan bezetten en zich daar vestigen."¹³

De VS en Israël hebben een nieuwe overeenkomst gesloten voor militaire hulp. Het gaat om een bedrag van \$3,8 miljard per jaar voor de komende 10 jaar. De VS hebben het sluiten van het akkoord niet gebruikt om eisen te stellen ten aanzien van het vredesproces.¹⁴

De VN rapporteert dat de economie van Palestina zou kunnen verdubbelen, als de belemmeringen die een gevolg zijn van de bezetting worden weggenomen.¹⁵

De UNESCO Executive Board heeft een resolutie aangenomen waarin Israël opgeroepen wordt zich te houden aan de afspraken over de Tempelberg. Israël is kwaad over de resolutie, omdat die expliciet over Israël spreekt als "*Occupying Power*".¹⁶

In een bijeenkomst van de Veiligheidsraad zei de Amerikaanse afgevaardigde dat Israël met het nederzettingenbeleid bezig is een één-staat realiteit te maken op de Westoever. Tijdens dezelfde bijeenkomst zei de directeur van de Israëlische mensenrechtenorganisatie

B'Tselem dat woorden geen effect hebben op Israël, hij riep de Veiligheidsraad daarom op tot actie.¹⁷

Ontwikkelingen in Nederland

Het 'verkiezingsprogrammaseizoen' is aangebroken. Diverse partijen nemen een duidelijk standpunt in ten aanzien van het Israëlisch-Palestijnse conflict.

ChristenUnie hoopt op vrede "als Israël zich met oog voor de belangen van de Palestijnen opstelt in het nederzettingenbeleid". Er staat bovendien: "Inwoners van de Palestijnse gebieden hebben recht op een menswaardig bestaan." Het legt de verantwoordelijkheid daarvoor volledig bij de Palestijnse Autoriteit.

D66 wil een sterkere rol voor de Europese Unie om een twee-staten oplossing te bereiken. D66 pleit bovendien voor erkenning van Palestina wegens de voortdurende nederzettingenbouw en het gebrek aan een geloofwaardig vredesproces.

Groen-Links wil erkenning van Palestina en opschorting van het associatieverdrag met Israël, zolang dit doorgaat met schenden van het internationaal recht.

PvdA wil een actieve rol van de EU en erkenning van Palestina en noemt heroverweging van het associatieverdrag met Israël expliciet als mogelijk drukmiddel. SP wil, naast erkenning van Palestina een importverbod van producten uit de nederzettingen.

VVD, PVV, 50+ en CDA vermelden niets over het conflict in hun programma. Op dit moment is van de SGP nog geen programma bekend.¹⁸

Ontwikkelingen in het CDA

Zoals hierboven gemeld, wordt in het concept verkiezingsprogramma niet gerefereerd aan het Israëlisch-Palestijnse conflict. Wij zijn er om twee redenen ongelukkig mee. Ten eerste kan het een handicap zijn bij onderhandelingen over een nieuw regeerakkoord. Er is geen concrete basis om op terug te vallen als andere partijen een tegengestelde visie hebben op het conflict. Ten tweede zal vrede in het Midden-Oosten onmogelijk zijn zonder oplossing van het conflict. Die oplossing is nog mogelijk, als we snel actie ondernemen.

1 https://www.swp-berlin.org/en/publications/swp-comments-en/swp-aktuelle-details/article/nahostkonflikt_das_ende_der_zweistaatenregelung.html

2 <http://zope.gush-shalom.org/home/en/channels/avner/1475859107>

3 <http://www.haaretz.com/israel-news/.premium-1.742566> ; <http://www.haaretz.com/israel-news/.premium-1.747242> ; <http://www.haaretz.com/israel-news/1.745959>

4 <http://www.haaretz.com/israel-news/1.746266>

5 <http://www.haaretz.com/israel-news/1.744204>

6 http://www.btselem.org/download/201609_whitewash_protocol_eng.pdf

7 <http://www.ochaopt.org/content/monthly-overview-september-2016>

8 <http://www.haaretz.com/israel-news/.premium-1.747349>

9 <http://www.haaretz.com/israel-news/.premium-1.747777>

10 <http://www.haaretz.com/israel-news/1.742133>

11 <http://www.haaretz.com/israel-news/1.741192>; <http://www.reuters.com/article/us-israel-palestinians-un-idUSKCN11L2DR>

12 <http://www.haaretz.com/israel-news/.premium-1.744060>

13 <http://www.timesofisrael.com/in-final-meeting-obama-tells-netanyahu-two-state-solution-needs-to-be-kept-alive/>

14 http://www.nytimes.com/2016/09/14/world/middleeast/israel-benjamin-netanyahu-military-aid.html?_r=0

15 <http://www.un.org/apps/news/story.asp?NewsID=54857#.WADVKTywmA>

16 unesdoc.unesco.org/images/0024/002443/244378e.pdf

17 <http://www.haaretz.com/israel-news/1.747478>

18 De programma's zijn te downloaden van de respectievelijke partij-sites.